

Asia: VN/6884/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi Oikeusrekisterikeskuksen sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä sekä siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnossa pyydetään ottamaan kantaa erityisesti seuraaviin näkökohtiin:

- **Kannatatteko ehdotettuja muutoksia (tai miltä osin kannatatte niitä) vai vastustatteko ehdotettuja muutoksia (tai miltä osin vastustatte niitä)? Myös näkemyksienne perusteet pyydetään tuomaan tarpeellisilta osin esiin.**

-

- **Katsotteko, että esitykseen tulisi tehdä muutoksia? Mahdolliset ehdotukset sekä perusteet sille, miksi muutoksia tulisi tehdä, pyydetään myös tuomaan esiin.**

-

- **Onko teillä esityksestä muita huomioita (kokonaisuuden tai yksityiskohtien osalta)?**

-

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt tietosuojavaltuutetun toimistolta lausuntoa otsikossa mainitusta esitysluonnoksesta. Yleiskommenttina voidaan todeta, että esitysluonnoksessa on kiinnitetty verrattain kattavasti, selkeästi ja asianmukaisesti huomiota henkilötietojen käsittelyä koskeviin näkökohtiin, kuten sääntelyn suhteeseen EU:n yleisen tietosuojasetuksen sallimaan kansalliseen sääntelyliikkumavaraan.

Ainoa kritiikkini kohdistuu esitysluonnoksen perustuslainmukaisuutta ja säätämisyjärjestystä koskevaan lukuun, jota tosin ilmoitetaan täydennettävän vielä tarpeen mukaan. Esitysluonnoksessa on tunnistettu, että kaavailtu sääntely rajoittaisi rekisteröitävien henkilöiden yksityisyyden suojaa. Sen sijaan kaavailtua sääntelyä ei ole arvioitu perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan näkökulmasta. Esitysluonnoksen jatkovalmistelussa sääntelyä ja sen yksityiskohtaisuutta tulisi arvioida vasten perustuslakivaliokunnan tulkintalinjauksia (ks. etenkin PeVL 14/2018 vp).

Perustuslakivaliokunnan EU:n yleisen tietosuojasetuksen voimaantulon jälkeisen lausuntokäytännön valossa huomionarvoista on esimerkiksi se, että esitysluonnoksessa ei ehdotettaisi erityissääntelyä henkilötietojen säilytysajoista.

Perustuslakivaliokunta on todennut, että henkilötietojen suojan toteutuminen tulee nykyisellään taata ensisijaisesti yleisen tietosuojasetuksen ja kansallisen yleislain nojalla. Valiokunta on korostanut, että kansallisen erityissääntelyn säätäminen tulisi varata vain tilanteisiin, joissa se on yhtäältä sallittua tietosuojasetuksen kannalta ja toisaalta välttämätöntä henkilötietojen suojan toteuttamiseksi perustuslainmukaisella tavalla (ks. PeVL 14/2018, s. 3).

Erityislainsäädännölle – kuten säilytysaikoja koskevalle sääntelylle – voi valiokunnan mukaan olla perustuslain kannalta tietyissä tilanteissa erityistä tarvetta. Tätä tarvetta on perustuslakivaliokunnan mukaan arvioitava tietosuojasetuksenkin edellyttämän riskiperusteisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Tällaisilla seikoilla on valiokunnan mukaan erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn kohdalla (ks. PeVL 14/2018, s. 5).

Esitysluonnoksen mukaan sitä valmisteltaessa on päädytty näkemykseen, jonka mukaan ei voida täysin sulkea pois sitä, että sidonnaisuusilmoituksiin satunnaisesti ja yksittäistapauksissa sisältyisi myös erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Näin ollen esityksen jatkovalmistelussa sääntelyn kattavuutta tulisi arvioida perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisesti riskiperusteista lähestymistapaa soveltaen.

Apulaistietosuoja-valtuutettu

Heljä-Tuulia Pihamaa

Saurio Jassi
Tietosuojavaltuutetun toimisto